

Spis treści

Wstęp	11
1. Metodologia badań	15
1.1. Geneza problemu	15
1.2. Przedmiot badań	20
1.3. Problem główny oraz problemy szczegółowe	21
1.4. Cel badań	23
1.5. Hipotezy robocze	23
1.6. Metodologia badań	28
1.7. Analiza literatury przedmiotu badań	32
1.8. Terminologia przedmiotu badań	37
2. Historyczne przesłanki tworzenia się systemu ochrony obszaru kolejowego RP w XX w.	45
2.1. Rys historyczny organizacji transportu kolejowego na ziemiach Polskich od końca 1918 r.	46
2.1.1. Znaczenie transportu kolejowego dla gospodarki i działań militarnych powstającego państwa polskiego	46
2.1.2. Kształtowanie się administracji kolejowej na ziemiach Polskich i utworzenie przedsiębiorstwa PKP	49
2.2. Ochrona obszaru kolejowego w latach 1918–1920 i jego znaczenie dla przebiegu działań wojny polsko-bolszewickiej	53
2.2.1. Powołanie Straży Kolejowej i jej miejsce w strukturze organów bezpieczeństwa wewnętrznego państwa: geneza, ustrój i zadania SK	53

2.2.2. Utworzenie Wojskowej Straży Kolejowej i jej udział w działaniach wojennych lat 1918–1921	55
2.3. Odpowiedzialność Policji Państwowej za ochronę obszaru kolejowego w latach 1920–1935	58
2.3.1. Organizacja i zadania jednostek kolejowych Policji Państwowej	58
2.3.2. Działalność PP w ochronie obszaru kolejowego w odniesieniu do ruchu towarowego i pasażerskiego	61
2.4. Przejęcie ochrony obszaru kolejowego RP przez Straż Ochrony Kolei w latach 1935–1939	63
2.4.1. Powstanie, organizacja i zadania SOK	63
2.4.2. Udział SOK w ochronie obszaru kolejowego w latach 1935–1939	67
2.5. Doświadczenia w ochronie obszaru kolejowego w okresie PRL	72
2.5.1. Kształtowanie administracji kolejowej i systemu ochrony kolei w latach 1944–1955	72
2.5.2. Struktura ochrony obszaru kolejowego państwa i organów ochrony kolei w czasie obowiązywania przepisów ustawy o kolejach z 1960 r.	76
2.5.2.1. Miejsce Służby Bezpieczeństwa w ochronie obszaru kolejowego PRL i przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe	76
2.5.2.2. Rola Służby Ochrony Kolei i innych organów ochrony kolei w zabezpieczeniu majątku PKP i utrzymaniu porządku na kolejach	78
2.5.2.3. Miejsce Milicji Obywatelskiej w utrzymaniu porządku publicznego na obszarze kolejowym oraz w ochronie majątku PKP	82
2.6. Zmiany w sposobie ochrony obszaru kolejowego w czasie transformacji ustrojowej państwa	83
2.6.1. Ustrój i zmiany strukturalne przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe w dobie obowiązywania nowych aktów normatywnych z lat 1997–2003	83
2.6.2. Przemiany strukturalne organów ochrony kolei w dobie przekształceń transportu kolejowego w latach 1990–2003	85
2.7. Wnioski	86

3. Aspekty prawne i instytucjonalne funkcjonowania kolei jako głównego podmiotu działającego na obszarze kolejowym państwa	89
3.1. Zarys tworzenia norm prawnych i aktów legislacyjnych określających zasady funkcjonowania transportu kolejowego i jego instytucji w Polsce od 1918 r.	91
3.1.1. Utworzenie przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe	91
3.1.2. Pozycja prawno-ustrojowa Polskich Kolei Państwowych w okresie PRL	93
3.1.3. Przekształcenia Polskich Kolei Państwowych po 1989 r.	98
3.1.3.1. Regulacje ustawowe z 1989 r. zmieniające zasady działalności przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe	98
3.1.3.2. Zmiany ustroju przedsiębiorstwa PKP wprowadzone przepisami ustawy z 1995 r.	102
3.2. Funkcjonowanie transportu kolejowego w Polsce od 1997 r.	106
3.2.1. Pojęcie i cechy transportu kolejowego w odniesieniu do regulacji krajowych i międzynarodowych	106
3.2.2. Regulacje normujące funkcjonowanie transportu kolejowego zawarte w Ustawie transportowej z 1997 r.	113
3.2.2.1. Określenie warunków eksploatacji dróg, linii i szlaków kolejowych oraz ich zdefiniowanie w zapisach ustawy	113
3.2.2.2. Zasady organizacji przewozów pasażerskich i towarowych przez przewoźników kolejowych	115
3.3. Zmiany ustroju transportu kolejowego zawarte w ustawie kolejowej z 2003 r.	119
3.3.1. Charakterystyka obszarów funkcjonowania transportu kolejowego opisanych w powyższej regulacji	119
3.3.2. Podmioty prawne regulujące funkcjonowanie transportu kolejowego w Polsce	123
3.4. Regulacje prawne dotyczące zarządzania bezpieczeństwem transportu kolejowego	125
3.4.1. Udział zarządców i przewoźników kolejowych w zarządzaniu bezpieczeństwem wynikający z implementacji zapisów ustawy	125
3.4.2. Rola Państwowej Komisji Badania Wypadków Kolejowych w obszarze zarządzania bezpieczeństwem kolei	127

3.4.3. Zasady wypełniania misji publicznej przez uczestników transportu kolejowego	128
3.4.3.1. Akty normatywne określające warunki świadczenia usług publicznych w transporcie kolejowym	128
3.4.3.2. Zasady i tryb udostępniania podmiotom określonych składników infrastruktury kolejowej	131
3.4.3.3. Realizacja działalności gospodarczej przez przewoźników kolejowych w ramach misji publicznej transportu kolejowego	132
3.5. Zmiany struktury właścicielskiej kolei oraz likwidacja przedsiębiorstwa państwowego PKP	133
3.5.1. Analiza przeobrażeń ustrojowych transportu kolejowego zawartych w Ustawie z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” ..	133
3.5.1.1. Komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”	134
3.5.1.2. Restrukturyzacja przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe	135
3.5.1.3. Prywatyzacja przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe	141
3.4.1.4. Fundusz kolejowy	142
3.6. Oceny i konkluzje	144
4. Organizacja ochrony obszaru kolejowego RP w dobie współczesnych wyzwań i zagrożeń	147
4.1. Zagrożenia obszaru kolejowego RP	148
4.1.1. Pojęcie i podział zagrożeń obszaru kolejowego	150
Zagrożenia militarne	158
4.2. System ochrony obszaru kolejowego RP	160
4.2.1. Regulacje prawne dotyczące organów ochrony obszaru kolejowego	160
4.2.2. Instytucje współpracujące w zakresie ochrony obszaru kolejowego	170
4.3. Ochrona obszaru kolejowego państwa w ramach struktur grupy kapitałowej Polskie Koleje Państwowe S.A. w wymiarze instytucjonalnym, funkcjonalnym i normatywnym	174

4.3.1. Ochrona infrastruktury kolejowej realizowana przez Straż Ochrony Kolei w ramach spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	174
4.3.2. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów porządkowych obowiązujących na obszarze kolejowym sprawowany przez organy ochrony kolei	176
4.3.3. Ochrona porządku publicznego oraz życia i zdrowia osób przebywających na obszarze kolejowym realizowana przez straż ochrony kolei	178
4.4. Ustrój organów odpowiedzialnych za ochronę obszaru kolejowego ...	181
4.4.1. Straże Ochrony Kolei w realizacji zadań ochronnych	181
4.4.1.1. Organizacja Straży Ochrony Kolei	181
4.4.1.2. Zadania Straży Ochrony Kolei	186
4.4.1.3. Szkolenie i dobór kadr w Straży Ochrony Kolei PKP PLK S.A.	188
4.4.1.4. Wyposażenie Straży Ochrony Kolei	190
4.4.1.5. Współpraca Straży Ochrony Kolei z organami ochrony kolei w ramach organizacji COLPOFER I RAILPOL	193
4.4.2. Inne podmioty odpowiedzialne za ochronę obszaru kolejowego	196
4.5. Realizacja zadań obronnych w ramach Grupy Kapitałowej Polskie Koleje Państwowe S.A.	199
4.5.1. Zadania obronne realizowane przez Zarząd PKP S.A.	199
4.5.2. Wykonywanie i planowanie zadań obronnych w innych podmiotach Grupy Kapitałowej PKP S.A.	202
4.6. Rozwiązania w zakresie ochrony obszaru kolejowego w wybranych państwach	206
4.7. Oceny i konkluzje	212
5. Koncepcja ochrony obszaru kolejowego w Polsce w czasie pokoju, kryzysu i wojny	217
5.1. Ogólne założenia koncepcji	217
5.2. Cele i zadania systemu ochrony obszaru kolejowego w proponowanym wariantcie rozwiązania problemu	227
5.2.1. Cele przedstawianego systemu ochrony obszaru kolejowego ...	227
5.2.2. Zadania systemu ochrony obszaru kolejowego zaproponowane w wariantcie drugim koncepcji	228

5.3. Funkcjonowanie organów ochrony obszaru kolejowego w Polsce w czasie pokoju, kryzysu i wojny według wariantu drugiego koncepcji	230
5.3.1. Formy i metody działania Państwowej Straży Kolejowej jako nowego podmiotu systemu.	230
5.3.2. Struktura organizacyjna PSK	232
5.3.3. Zadania PSK	246
5.3.4. Szkolenie i dobór kadr w PSK	248
5.4. Realizacja zadań przez Państwową Straż Kolejową podczas kryzysu, podwyższania gotowości obronnej oraz wojny	251
5.5. Współdziałanie PSK z innymi podmiotami bezpieczeństwa w dziedzinie ochrony obszaru kolejowego	258
5.6. Konkluzje i podsumowania	261
Zakończenie	265
Bibliografia	269
Spis rysunków, wykresów i tabel	285
Załączniki	287